

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 12.

NOVO MESTO, 21. MARCA 1952

CETRTLETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAR PETEK

Od tedna do tedna

Preteklih sedem dni bi lahko imenovali teden čakanja: kaj bodo z Zahoda odgovorili na sovjetsko noto o Nemčiji, kako se bo Moskva odločila glede na državno pogodbo z Avstrijo, kdaj in kako se bodo razvila anglo-egiptovska pogajanja, kako bo ameriški Kongres sprejel Trumanov program pomoči tujim državam. Kronist nima torej lahkega posla, ker ne ve, kako bi se lotil ocene političnih dogodkov ob tem uspešnem čakanju. Z njim vred pa so čitatelji prav gotovo prepričani, da se režiserjem mednarodnega razvoja najmanj razmišljajo, kadar gre za urejanje raznih sporov in sklepanje sporazumov. Zato bo kar boljše, da odgovore na vsa ta odprta vprašanja zaenkrat odložimo in še mi počakamo, kaj bodo prinesli prihodnji dnevi.

Pomudili se bomo raje pri predelem problemu, ki zahteva tudi od nas, narodov Jugoslavije, zelo potrpežljivega čakanja. Gre za naše brate v Trstu in v Italiji — na Goriškem in v Benečiji. Vlada FLRJ je Italiji poslala noto zaradi protizakonitih postopkov zoper slovensko manjšino v Italiji. Naše zunanje ministrstvo protestira v noti, ker italijanske oblasti niso Slovencem v Italiji uredile pouka v osnovnih in srednjih šolah v skladu z njihovo ustavo in mirovno pogodbo. Tako v italijanski ustavi, kakor v mirovni pogodbi je predviden poseben statut, po katerem bi bil zagotovljen slovenski manjšinski šolski pouk v materinem jeziku, oblasti bi se morale pobrigati za zadostno število sposobnih učiteljev in šolskih nadzorovnikov, ki bi bili sposobni voditi in nadzorovati pouk v slovenski. V Italiji pa se za vse to niso prav nič pobrigali, še več, izdali so celo nasprotne ukrepe, da bi čim hitreje raznarodovali slovenske otroke.

Položaj slovenske manjšine v Italiji je obupen. Za 80 tisoč Slovencev, kolikor jih živi v Italiji, je le na Goriškem nekaj slovenskih šol, v Slovenski Benečiji, v Kanalski dolini in v Režiji pa ni ene. Toda slovenske šole na Goriškem niso nikakor zaščitene. Prepustne so na milost, zlasti pa na nemilost šovinistične italijanske šolske uprave v Gorici. Nedavno so enostavno zaprli slovensko šolo v Krmini, proti čemur jugoslovanska nota še posebej protestira.

V skladu z italijansko raznarodovalno politiko zabranjujejo oblasti na Goriškem slovenske otroške vrtnice, z vsi silo pa podpirajo ustanavljanje italijanskih vrtnic v krajih, kjer žive pretežno Slovenci. Z ekonomskim in političnim pritiskom na slovenske starše hočejo italijanske oblasti prepričati, da bi otroke vpisovali v še obstoječe slovenske šole.

V Benečiji so vsi slovenski otroci primorani obiskovati italijanske šole in prepovedano jim je celo v šoli govoriti med seboj v materinem jeziku. Učitelje slovenskega rodu pošiljajo v italijanske kraje in preganjajo tudi slovenske duhovnike. Metode, kakršne je uvedel fašizem, uporabljajo prav tako vestno tudi sedanja italijanska oblast. Zato je toliko bolj upravičena jugoslovanska nota in toliko večje ogorčenje med našim ljudstvom, ki v skrbi za svoje brate onstran meja najodločneje protestira zoper nezasišani italijanski šovinizem in izredentizem.

Tudi v Trstu se dopajajo nepremehoma stvari, ki jih podžiga italijanski pohlep in ustvarjajo vuzduše, vedno bolj zapletene in sovražno razpoložene proti Jugoslaviji. Znano je, da bi morale biti v Trstu že lani občinske volitve, kajti funija je potekel mandat občinskih odbornikov, izvoljenih junija 1949. Toda proti vsem demokratičnim načelom so takrat preložili volitve in dopustili, da so odborniki, ki nimajo več te pravice, še nadalje opravljali odborniške dolžnosti. Zda pa se je nenkrat v tržaškem glasilu italijanske demokratične stranke pojavila vest, da bodo v Trstu občinske volitve hkrati z občinskimi volitvami v srednji in južni Italiji, kajti tržaška občina je ena izmed mnogih, toda najbolj cenjenih italijanskih občin — kakor v posmeh vsem mednarodnim dogovorom piše omenjeni list. In ne le, da hočejo na ta način posiliti italijanstvo Trsta, ker se v ta namen poslužujejo vseh sredstev, da bi to kakor koli dokazali, tržaške volitve hočejo prirediti tudi po italijanskem vzorcu, da bi tako zagotovili zmago italijansko usmerjenim strankam. V Italiji uporabljajo pri volitvah namreč sistem, po katerem se lahko posamezne liste povežejo na račun drugih strank. Čeprav je v Trstu zda še v veljavi proporcionalni sistem, ki onemogoča povezovanje list, pa se trendistični krogi zelo zavzemajo, da bi prodrali v italijanski sistem in tako prinesli zmago strankam, ki kriče o italijanstvu Trsta in ga hočejo na vsak način priključiti Italiji.

Te šovinistične nakane pa so v Sko do večini tržaškega prebivalstva in še posebno Slovencem, zato jim odločno nasprotujejo, ker vedo, da bi Trst pod Italijo šel rakovo pot.

KONFERENCA MARŠALA TITA Z AMERIŠKIMI NOVINARJI

Svobodoljubni svet se oborožuje samo za ohranitev miru

V preteklem tednu je predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito sprejel skupino 40 ameriških novinarjev, ki potujejo po Evropi in Bliznjem vzhodu. Maršal Tito je odgovarjal na vprašanja ameriških novinarjev, ki so se zanimali za notranjo graditev naše države in za naše odnose z zunanjim svetom.

Med drugim je maršal Tito odgovoril tujim novinarjem, da bo nevarnost vojne obstajala tako dolgo, dokler bodo še neresene ogromna mednarodna vprašanja in dokler ne bo v njih prišlo do sporazuma med zahodnimi državami in Sovjetsko zvezo. V istem odgovoru je maršal Tito dejal:

»Svobodoljubni svet ima pravico, da se oborožuje, če grozi vojna nevarnost, vendar pa se oborožuje samo za ohranitev miru, nikakor pa ne zato, da bi se začela vojna zaradi neresenih vprašanj. Vsaka vojna, ki bi se začela, bi pomenila katastrofo za človeštvo. Zatorej sem prepričan, da se države članice Atlantskega pakta in druge države oborožujejo danes zato, da bi ohranile neodvisnost in mir.«

Na vprašanje nekega novinarja, če je Jugoslavija dobila in dobiva zadostno količino vojaške opreme, da bi ohranila svojo varnost pred vojaškimi pripravami satelitskih držav, je maršal Tito odgovoril, da še nismo dobili vsega, kar potrebujemo in kolikor potrebujemo, da pa smo sedaj precej zadovoljni s tem, kar prejemamo in upamo, da bomo dobili tudi tisto, česar doslej nismo mogli dobiti. Maršal Tito je omenil ogromne napore, ki smo jih vložili doslej za oborožitev in vzdrževanje naše ljudske armade, ki je čim bolj pripravljena na neodvisnost naše države. Ker smo v vrstah tistih, ki se odločno bore proti vsem poizkusom napadalcev in izživajo, imamo moralno pravico prejemati pomoč v orožju in vojaški opremi.

Na vprašanje nekega drugega ameriškega novinarja, ki je menil, da jugoslovanski tisk zadnji čas napada cerkev in vero, je maršal Tito odgovoril:

»Politika jugoslovanske vlade do cerkve se ni nič spremenila, ostala je ista. Tisk piše o konkretnih zadevah in vlada ne more storiti, da bi bil vsak članek takšen, kakršnega bi želela. To je eno in če so določeni negativni momenti, je umljivo, da piše tisk o tem kot o negativnih pojavih. Ne vem, kje so kaj napisali, kar bi lahko razlagali, kot da je vlada to inspirirala.«

Hotel bi pojasniti nekaj v zvezi s cerkvijo. V tujini sedaj mnogo razpravljajo o nekaterih pojavih pri nas, kot na pr. o krepitvi discipline med komunisti v Partiji. To krepitve si razlagajo kot nekakšen ponovni umik na levo, kot nov kurz v naši državni politiki. To je povsem napačno. Kar zadeva partijske časopise, partijska glasila in partijsko življenje, to ni čisto notranja zadeva Partije. To ni nikakršno umikanje na levo, marveč popravljanje določenih napak, ki jih delajo ljudje. Če iz tega izvira, da se grajajo pojavi, ki imajo svoje sledi na Zahodu, se prav tako grajajo pojavi, ki imajo sledi na Vzhodu. Mi smo neodvisen narod. Med komunisti morajo biti vse stvari prečiščene in vsakomur bo jasno, kakšna je naša linija. To ne pomeni, da mi zaostrujemo naš kurz, in tudi ne, da gremo na levo. Dalje, če se morda pritožujejo — in pritožuje se samo katoliška cerkev zaradi nekakšnega poostrege kurza, se to dogaja zavrlo tega, ker odvajamo cerkev od države. V naši Ustavi je zapisano, da je cerkev ločena od

države. Tako je tudi sedaj v Ameriki. Mi smo dosledno prav v skladu z Ustavo pomagali cerkvi in verski skupnosti. Pomagali nismo samo katoliški cerkvi, marveč tudi drugim. Sedaj jih odvajamo od države, vendar pa cerkvi ne prepuščamo, da bi imela še nadalje svoje šole in fakultete. Naj jih le imajo. Hočemo načelno ločiti cerkev od države; naša Ustava nam ne daje pravice, da bi se tudi fakultete vzdruževale po državnem proračunu, saj je cerkev ločena od države. To so razumeli kot nekakšno poslabšanje odnosov, ni pa nič drugega kot naš kurz tudi o tem vprašanju. To so prvi v Ameriki, Franciji in drugih državah že zdavnaj storili in za vsakogar je tamkaj to normalno.«

Na prisojalnih rebrih so že zoraali prve brazde

Za prosvetnega delavca z dvojnimi obrazom v naših šolah ni prostora

Odlok ljudske oblasti, da se odstrani verouk iz šol, je našel tudi med prosvetnimi delavci Dolenjske na odobranje hkrati pa je marsikje sprožil med samimi vzgojitelji živahno debato. Da bi se o vsem tem, predvsem pa o izostanitvi primernih, da ponekod v okraju vzgojitelji mladine še kažejo dvojno lice državi in staršem ter služijo ljudski oblasti, hkrati pa farovžem, odkrito pomenili, sta vodstvi obeh prosvetnih sindikalnih društev novomeškega okraja sklicali 10. marca skupno zborovanje v Novem mestu in se na njem s članstvom temeljito pomenili o teh vprašanjih. Na zborovanje je bil povabljen tudi minister tovariš Franc Kimovec-Zig, ki se je rad odzval vabilu, saj je pred vojno več let poučeval v novomeškem okraju.

Za uvod je zapel kvartet SKUD »Dušan Jereb« vrsto slovenskih narodnih in partijskih, ki jih je tov. Tone Markelj prav lepo povezal v ubrano podan referat o slovenski ljudski pesmi, s kakršnim je nedavno nastopil na Ljudski univerzi. Poslušalec so nagradili pevec in predavatelja s živahnim aplavzom.

Tovariš Kimovec-Zig je nato orisal lik novega prosvetnega delavca, vzgojitelja socialistične Jugoslavije in se pri tem zlasti dotaknil prevzgoje prosvetnih delavcev samih in resnične in odkrite borbe za socializem. Odločno je poudaril, da ljudska oblast ne bo trpela v naših šolah ljudi z dvojnimi morali, to je takih vzgojiteljev, ki se še do danes niso otresli mističizma. — Diskusija po referatu resda ni bila preveč živahna, vendar pa so zborovali odločno zahtevali, da ljudska oblast takoj odstrani iz šol vse take prosvetne delavce, ki pojejo in vodijo petje na cerkvenih korih ali kakorkoli drugače rušijo ugled vzgojitelja in življe drugače kakor pa uče mladino.

LADISLAV GRAD — NOVATOR

»Zelja, olajšati skrajno naporno delo delavcem pri premetavanju žita in zmanjšati stroške pri tem delu, mi je dala pobudo, da sem začel razmišljati, ali se ne bi dalo to delo opravljati s primernim strojem.« Tako je na vprašanje našega dopisnika odgovoril borec in aktivist iz leta 1941 tovariš Ladislav Grad-Kljev, ki je pred nekaj tedni dokončal po lastni zamisli mehanično lopato za premetavanje žita v silosih. Njegov izum in izdelek pomeni velik prihranek pri delu, hkrati pa omogoča hitrejšo poljeenje in praznjenje skladišč skoraj brez vsake delovne sile. To, kar je dosedaj delalo 12 delavcev s ur v prahu in znojno, opravi danes Ladislav sam s svojim strojem.

Na zamisli takega stroja je začel delati že leta 1949. V januarju 1951 je izdelal prvi prototip, ki pa je imel še razne tehnične pomanjklivosti. Na izkušnjah prvega je začel delati nov stroj v oktobru 1951, končal pa ga je v januarju 1952. Kot star borec, sprečo pa mu en sam otrok. Še več pa nam je zagretil v delo, znašal skupaj stare dele tovornih avtomobilov in drug material ter delal večkrat podnevi in ponoči. Samo v januarju letošnjega leta je opravil pri tem 416 ur! Kadar je potreboval kakšno orodje, je vselej našel potrebno razumevanje v delavnici Gospega avto-podjetja.

Posebna komisija strokovnjakov, ki je preizkusila novi stroj, se je izrazila o njem nad vse laskavo. Zanimivo je, da smo prav v tem času, ko je tovariš Grad dokončeval svoj stroj, dobili iz Inozemskega podobno stroje. Istosčasni preizkus tujeja in domačega stroja je pokazal velike prednosti domačega, ki premeče še enkrat toliko žita kot uvožen. Inozemskemu stroju morajo streči štirje delavci in se premika le po tirihi, stroj pa, ki ga je napravil tovariš Grad, se premika po potrebi kamorkoli brez tirov, sprečo pa mu en sam otrok. Še več pa nam pove cena: stroj, ki ga je napravil tovariš Grad, stane 80.000 din, inozemski pa okrog 750.000 deviznih dinarjev!

Pozrtvovalni izumitelj je prejel naslov novatorja in lepo nagrado, ki jo je tudi zaslužil. Spomenica iz leta 1941, stoltno krvavih borb z največjim sovražnikom človeštva med NOB, je dobil graditelj socializma pa ponosni novatorja. Je najboljši dokaz predanosti strega partijskega borec domovini in ljudstvu.

Za kulturnejši izgled Novega mesta

Na zadnjem zasedanju je Mestni ljudski odbor sprejel več pomembnih sklepov, katerih uresničitev bo v korist lepšemu izgledu mesta. Te sklepe so podrobno pretresali še zbori volilcev, jih potrdili in jim še marsikaj dodali. Zlasti so si bili volilci edini v tem, da veljajo sklepi in odloki prav za vse prebivalce in da je treba vsako neupoštevovanje odlokov strogo kaznovati. Posebno strogo je treba izvajati odlok o redu, miru in splošni čistosti, saj je prav to pogoj za lepši izgled mesta in razvoj turizma. Nadaljnji ukrepi v tej smeri bodo ureditev parkov, poti in sprehajališč, ureditev prostorov pred hišami, ureditev okraških nasadov, gojenje cvetja na oknih in podobno.

Na osnovi sprejetih odlokov in sklepov ter predlogov, ki so jih dali volilci na zborih, sta imela 11. marca skupno sejo Izvršilni odbor MLO in komisija za olepšavo mesta. Poleg razprave o izvajanju navedenih odlokov in sklepov ter potrebnih ukrepov za njihovo uresničenje, so na seji pretresali še dobre predloge Turističnega društva in drugih organizacij. Zanimarijeni prostori pred mestno stanovanjsko hišo v Gerdičevih ulici in ostalima dvema stavbama v bližini ne služijo lepejšemu izgledu mesta, zato jih je treba takoj urediti po navedenih

podjetja »Park« ali komisije za olepšavo mesta. Podobnih neurjenih prostorov pred stavbami je v mestu še več, za vse pa velja ta sklep. Z dosedanjim načinom neukusnega lepjenja lipovk je treba takoj prenehati. V bodoče ho to delo opravljajo podjetje »Park« proti primernemu plačilu. Sprejet je bil sklep o povečanju tega podjetja, ki je poleg komisije za olepšavo mesta že dosedaj veliko napravilo pri urejanju mesta.

Težak prometni problem za Novo mesto je križišče pred Kandiskim mostom. Poleg že preozkega in neprimernega cestniša za prilaz križišču se trafikala od vhoda na Ragovsko cesto. Samo v času enega leta sta se tu dogodili dve težji nesreči. Nekaj nemogočega na tem zaprtim križišču pa je še črpalica za nafto pred bivšo Kastelevo trgovino. Tudi če bi naštrno iskali najbolj neprimeren prostor za črpaliko, »boljšega« ne bi mogli dobiti. Avtomobil s pogonom na nafto so najtežji tovorni kamioni in avtobusi — in prav ti vsak dan dvakrat natakajo nafto na tem mestu. Zjutraj med sedmo in osmo ur dobičajo tu po navadi gorivo trije ali štirje tovorni avtomobili. Ker so med polnjenjem motorji v pogonu, sta križišče in most v smrdetnem dimu, pekel, kolezarji in druga vozila, ki gredo v mesto ali iz mesta, pa se pretikajo skozi dim in smrad šez zaprto in nevarno križišče.

Odvč je vsako poudarjanje, da je treba to črpalko takoj odstraniti. Prav tako je odveč zaskrbovanje, da se to ne da takoj napraviti. Obnem je treba prenesti tudi trafiklo in brzojavni drog pred navedeno trgovino. Zelo umesten se nam zdi predlog volilcev IV. terena, naj se napravi nova pešpot izven cestnega zidu od vhoda v Ragovsko cesto in izpred bivše Kastelevo trgovine do zelene konstrukcije na mostu. Najveš nesreče se namreč zgodijo pred uvozom na most, ko vsak voznik vroilo še uravnava v ravno smer. Z graditvijo občestnega hodnika za pešce izven cestnega zidu bi se znatno povečala varnost pešcev na tem kritičnem vozišču.

Na skupni seji Izvršilnega odbora MLO in komisije za olepšavo mesta so tudi sprejeli sklep o povečani dotaciji podjetju »Park« za urejanje in vzdrževanje nasadov o nastavitvi nadzornih organov, ki bodo kontrolirali izvajanje odlokov in uredb, poleg tega pa še več koristnih sklepov, ki pomenijo odločen korak k lepšemu in kulturnejšemu izgledu mesta. Takovanje ceste in ureditev vodovoda pa ostane še nadalje glavna naloga MLO in vseh organizacij v mestu. Vsi, ki so si zadali nalogo urediti mesto in mu dati lepši izgled — tako MLO kot podjetje »Park«, komisija za olepšavo mesta ter Turistično društvo, naj bodo priključeno, da jih bodo vsi prebivalci mesta pri njihovih naporih podprli.

V Metliki so ustanovili Zdrženje rezervnih oficirjev

V nedeljo 9. t. m. je bil v Metliki ustanovljen občni zbor Zdrženja rezervnih oficirjev Jugoslavije. V izbrnem referatu je komandant metliškega garnizona podpolkovnik Rodič zbrane rezervne oficirje seznanil z njihovimi novimi nalogami. Zdrženiti se morajo v čvrst kolektiv, ki naj v članih razvije pravo politično zavest in stalno pripravljenost za obrambo domovine. Rezervni oficirji se naj še nadalje vojaško izobražujejo in se sproti seznanjanje s sodobno vojno tehniko. Zdrženje bo obravnavalo razna personalna vprašanja, vojne vežbe, napredovanja in podobno. Ustanovljeno je bilo tudi sodišče časti, ki bo presojalo eventualne prekrške članov. Ne moremo si namreč misliti dobrega rezervnega oficirja, ki ne bi bil hkrati zavesten graditelj socializma. Zdrženje bo sodelovalo s protiletalsko zaščito in se tesno povežalo s športnimi organizacijami.

Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen Franc Jakljevič, za tajnika pa Daro Flajšman.

Pred volitvami delavskih svetov

Volitve v delavske svete so nov in pomemben korak k utrditvi delavske oblasti in upravljanju vseh proizvodnih sredstev. Priprave nanje so letos zato še posebno skrbne, predvsem pa veliko živahnosti, kakor so bile lani. Za razpisano novo 6-mesečno tekmovalno na čast delavskega upravljanja je razglašalo vse sindikalne podružnice tudi v naših okrajih.

Nikakor ni vseeno, kdo bodo novi člani delavskih svetov naših podjetij in delavnice. Priprave na volitve zalejajo tako obsežno politično in tehnično delo. Pred kratkim je bila na sedežu OLO sklicana posebna konferenca zastopnikov delavskih svetov in sekretarjev osnovnih partijskih organizacij, ki je dobora pretresala delo upravnih odborov in delavskih svetov mnogih podjetij, v katerih volja delavstva ni še prišla do veljave, bodisi zaradi samopasnosti posameznih direktorjev, nebudnosti partijskih organizacij ali malomarnosti članov upravnih odborov in delavskih svetov samih. Zadržalo nedelje je Okrajni sindikalni svet sklical posvetovanje vseh predsednikov in tajnikov sindikalnih podružnic skupno s predstavniki delavskih svetov. Odziv je bil točnik nadvse dober. Razen sindikata čevljarjev so se posveta

udeležile vse podružnice. Po referatu zastopnika Republiškega sveta ZSS so sklicali zastopniki podjetij in sindikatov, da bodo letošnje volitve pravnih naših kolektivov tekmovalnem in novimi delovnimi uspehi na bodo kolektivni podvržili volitve.

Poleg teh priprav so na terenu še razni seminarji, ki bodo poglobili razumevanje in pomen bližnjih volitev, vzgojili pa bodo tudi vrsto delavcev v sposobne organizatorje. Posamezni kolektivi se skrbno pripravljajo na volitve. Tako n. pr. rudarji v Krmini in Kodeljavci delavci novomeške tekstilne tovarne, ki so z anketo izbrali najboljše kandidate za novi delavski svet, podobna pa so poročila tudi drugih podjetij.

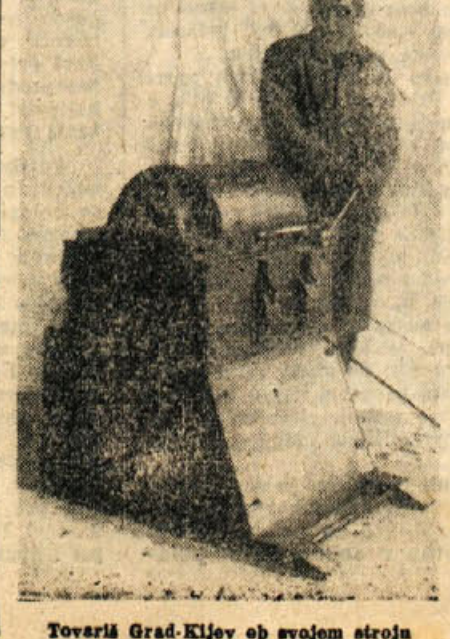
Prvo mladinsko kulturno-umetniško društvo v kočevskem okraju

Mladinska aktivna Kot in Jurjevica sta bila že lani zelo delavna, predvsem pa sta se postavila na kulturno-prosvetnem področju. Zabela sta s skromnimi igricami, komedijami, igrala pa sta tudi Gargolovo dramo »Sine« prav s tem delom je mladina zelo lepo uspešno in priznanje javnosti, kar ji je dalo vzpodbudo za ustanovitev društva. Preteklo nedeljo se je zbralo v prostorih združenega doma v Jurjevici nad 40 mladincev in mladink — 20 jih je upravičeno manjkalo — k ustanovnemu obnemu zboru mladinskega kulturno-umetniškega društva. Iz male glediške družinice se je razvil prvo MKUD v kočevskem okraju.

Mladina je izvolila 9-članski upravni odbor in revizijsko komisijo. Sprejela je tudi vrsto sklepov, ki pomenijo delovno obveznost novega društva. Tako bo mlado društvo pripravilo za Mladinski teden, ki ga organizira LK LMS Kočevje za 24. in 25. maja, poseben spored za krajevne centre in za razna prireditelje, ki bodo 20. in 21. in 22. junija. MKUD bo pripravilo tudi otrovni združenega doma v Jurjevici, ki bo letos v juniju. Takrat bo podeljeno MKUD tudi ime enega izmed zaslužnih mladinskih funkcionarjev. Društvo je ustanovilo tudi šahovsko sekcijo, ustanovilo pa bo tudi strelsko društvo s pomočjo večine članov.

Vremenska napoved

V dneh od 20. do 30. marca bo predvidoma naslednje vreme:
Nekaj dnevom lepega vremena bo sledilo od 24. marca dalje nestalno vreme s pogostimi padavinami. Večje padavine okoli 27. marca, nato spet par dni lepo vreme.

Tovariš Grad-Kljev ob svojem stroju

VRNIL SE JE IZ „RAJA“...

V času med dvema vojnama, a tudi že prej, je bil izseljenski problem Bele krajine zelo pereč, saj so se številni sproletarizirani kmetje izseljevali v Ameriko, kjer so vse življenje trdo garali po ameriških rudnikih, na starost pa so se vračali v staro domovino le še umret, strli na duši in telesu.

Čas po osvoboditvi je za vselej popokal nade tistih, ki so včasih ribarili v kalnem in odobraval, da so se najboljši in najdelavnejši Belokranjci izseljevali v tujino. Nove socialne razmere so ustvarile, navzlic povojnim težavam, ugodne pogoje za preživljanje vseh delovnih ljudi. Izseljenski problem Bele krajine je ostal le še bajka, ki so jo reakcionarno razpoloženi ljudje kakor pravljico o deveti deželi in njenih pravih zakladih pripovedovali vsem, ki so bili lahkoverni in so si želeli priti do lahkega in hitrega zaslužka.

Takšen lahkoverež je bil tudi Janez Malešič, posestnikov sin iz Boršta v Beli krajini. Nasledel je prišepetavanju tistih, ki so obljubljali raj na zemlji vsakemu, ki bo zapustil našo državo in se onstran državnih meja pripravil za izselitev v Ameriko. Danes, ko mi pripoveduje, kako se mu je godilo v »raju« se ob grenkih spominih na trpljenje, ki je za njim, le še trpkno smeje vsem izmišljotinam, ki jim je nasedel.

PREJ ČLOVEK — V ITALIJI SAMO SE ŠTEVILKA 5923

»Bilo je lansko poletje v juliju, ko sem se na obljubo, ki se je kmalu izkazala kot podla laž, odločil, da ilegalno zapustim domovino in prestopim kjerkoli državno mejo, z edinim namenom, da pridem v Ameriko, kjer imam tudi sorodnike. Pobeg čez mejo se je posrečil, toda že v Trbižu so nas Italijani obkrožili s stražo in sem bil posledično ves čas pod strogim oboroženim nadzorom. Skupina, s katero sem uskočil čez mejo, je bila iz Trbiža prepeljana v Udine v tamošnje sodniške zapore. Tamkaj so nas zadrževali osem dni. Zatem so nas prepeljali v Fraschette, kjer smo bili tri mesece v taborišču, ki se v ničemer ni razlikovalo od nekdanjih fašističnih taborišč naših internirancev. Taborišče je bilo obdano z bunkerji, taboriščniki pa smo bili pod »varstvom« reflektorjev in mitraljezov. V tem mestu za begunce mojega kova že ni bilo več prostora v sodniških zaporih, ki so prenapolnjeni z domačimi kriminalci. Za nas je bilo torej urejeno taborišče z vsemi »dobrotami« taboriščnega življenja.

Zel sem dobiti stik s svojci v Ameriki, da bi mi poslali vozno karto in garantno pismo, a bilo je izključeno. Z menoj so ravnali kakor s popolnoma brezpravnim človekom. Niti mojega imena niso uvaževali, saj smo bili vsi taboriščniki pri italijanski policijski upravi registrirani samo pod tekočimi številkami. Jaz sem imel številko 5923.

Tako mi je bilo v taborišču ime... Nihče me ni hotel poznati pod drugim, pravim imenom ali priimkom.

ZA BEGUNCE SO SAMO NAJTEŽJA DELA, LAKOTA IN PONIZANJE...

Po treh mesecih bivanja v tem »raju«, ki so mi ga obljubljali podpihovalci v stari domovini, nas je prevzela organizacija IRO in, nas premeštila v taborišče Bagnoli pri Neaplju. Naloga te organizacije je, da izbira begunce za izseljevanje v prekomorske države. Največ jih pošiljajo v Avstralijo, Argentino in nekaj malega v Kanado, v ZDA pa niti enega niso sprejeli ves čas, kar sem bil priča tem dogodkom. Organizacija odbira naše ljudi in begunce iz drugih držav za najtežja dela v rudnikih, za težaška gozdarska dela in dela na plantažah. Vsak begunec mora pred štiri komisije: zdravniško, delavsko, politični inspektorat in konzularno komisijo. Zadostuje, da prijavitelca izvrže samo ena komisija in se lahko sprijazni z mislijo, da bo še leta in leta gost taborišča v Italiji, kjer si vse, le človek ne. Zvedel sem, da so tamkaj nekateri begunci iz naše države že po pet let in upajo ter čakajo, kdaj jih bodo komisije le potrdile za izselitev v zgoraj omenjene dežele, kjer pa si naši ljudje služijo trdo skorjo kruha pod težkimi socialnimi pogoji, mnogi pa se rekrutirajo tudi v kader brezposelnih.

Ko sem spoznal, da so se moje sanje o izselitvi k sorodnikom v Ameriko izpuhtele in da iz tega nikdar ne bo nič, sem bil na kraju obupa. Preklinjal sem tiste, ki so me zapeljali, tiste, ki sem jim nasedel in zapustil svoj rodni kraj, kjer ima moj oče zemljo in hišo; preklinjal sem trenutke, ko sem se odločil, da zapustim svojo domovino, kjer ima vsak delovni človek dovolj kruha, zaslužek in kjer je delovni človek spoštovan; preklinjal sem svojo nesrečo, da sem se znašel v deželi, kjer brezposelnost iz dneva v dan žre večje množice kruha in dela željnih ljudi; spominjal sem se naše države, kjer brezposelnosti ni in kjer ljudska oblast skrbi za vsakega človeka, ki hoče delati in si s poštenim delom služiti vsakdanji kruh.

V takšnem obupnem razpoloženju me je našel nekega dne okrog božiča 1951 poziv radijskega napovedovalca, ki je iz Londona v slovenskem jeziku pozival vse begunce, naj se vrnejo v domovino. Zvedel sem, da je pozivu sledilo na stotine in stotine ljudi, ki si niso z ničemer omadeževali svoje preteklosti, razen s tem, da so nasledili prišepetavanju reakcionarno razpoloženih elementov ter so s pobegom prestopili meje naše države, misleč, da se v tujini cedita med in mleko. Kakšna zabloda! Zdaj sem imel sam že dovolj izkušenj, sam sem na lastni koži občutil, kakšen siromak je v tujini človek, ki je lahkomišelnost zapustil domovino.

SPET DOMA — MED SVOJIMI LJUDMI SVOBODEN ČLOVEK

Umaknil sem se iz taborišča in se odpeljal v Rim na jugoslovansko poslanstvo. Razložil sem svoje ahasverško potovanje v »raj«, poslušali so me, bili z menoj zelo ljubeznivi, ko so zvedeli, da sem bil od februarja 1943 do decembra 1946 celo borec JA. A četudi ni nikdar ne bil v partizanih, zgodilo bi se mi na našem poslanstvu v Rimu tako, kakor se je za menoj še mnogim drugim, ki so sledili mojemu vzgledu: na jugoslovanskem poslanstvu so mi dali potni list za povratek v domovino in 8000 lir za potne stroške. V Gorici sem kmalu zatem prestopil italijansko-jugoslovansko mejo in stopil na tla svobodne domovine, kjer si svobodni ljudje z delom svojih rok kujejo lepšo bodočnost. Na meji so me sprejeli naši obmejni organi zelo lepo, nihče me ni žalil niti z besedico, napotili so me na Jesenice na bazo za repatriiranje, kamor sem potoval popolnoma sam, brez vsakega oboroženega spremstva, kar je v Italiji vsakdanji pojav. Na Jesenicah sem po kratkih formalnostih bil poslan v Ljubljano. Zglasil sem se na upravi za notranje zadeve Ljubljana-mesto, kjer me je službojuči oficir lepo sprejel, po opravljenih formalnostih in kratkem popisu pa so mi ponudili celo vozno karto do Bele krajine. Spoznal sem, da je med našimi organi oblasti in organi

oblasti v »raju« razlika kakor noč in dan. Tamkaj smo sovražstvo, glad, pomanjkanje, surovost in zvest, da vsak tvoj korak spremlja vate naperjena cev mitraljeza; tukaj ljudje zares z bratskim odnosom do sočloveka, prijazni, polni socialističnega ponosa, ki nihče niti z besedico ni užalil mojega ranjenega srca in razočarane duše, saj so vedeli, da sem bil dovolj kaznovan za svoje nepremišljeno dejanje, ko sem se nahajal več kot pol leta v peklju, ko sem sanjal, da bom v tujini zaživel kakor v raju... Tako so mi prišepetavali tisti, ki sem jim nasedel.

Zapišite, tovariš, za zaključek še tole,« je končal svojo žalostno zgodbo tovariš Janez Malešič, »da sem spoznal vso gnilobo lažne propagande iz tujine! Zapišite, da sem srečen, ker sem se pravočasno vrnil v domovino, kjer sem svoboden človek in kjer je dela za moje roke na pretek. Za delovnega človeka je Amerika danes v naši domovini in je ni treba iskati izven meja naše države. Želim samo še to, da bi sledili klicu po vrnitvi v domovino vsi, ki danes še trpe po taboriščih mačehovske tujine in zaman sanjajo o rajsko lepem življenju, ne morejo pa se še odločiti za povratek, ker so pod vplivom propagande ljudi, ki si domišljajo, da bodo s trpljenjem teh revežev skovali sebi politični kapital in razbijali enotnost našega delovnega ljudstva. Lahko rečem, da so že mnogi spoznali, da pelje ta pot v pogubo in so se rajši vrnili v domovino. Zadovoljen sem, da sem se otreles jorbostva teh političnih skrahirancev, ki se boje povratka v domovino, ker imajo na vesti na tisoče nesrečnih zapeljancev.«

Ko se je tov. Malešič poslavljaj od mene, mu je zahajajoče sonce prižgalo v očetih srečo in zadovoljstvo, da je spet doma, med svojimi ljudmi in da ni nič več le gola številka, temveč član socialistične skupnosti.

Kratke vesti

BEOGRAD. — Zastopniki Zveze študentov pri maršalu Titu. Pretekli teden je bil v Zagrebu prvi kongres Zveze študentov Jugoslavije, katerega so se udeležili razen delegatov vseh jugoslovanskih univerz, tudi številni zastopniki oblasti s predsednikom zveznega Sveta za znanost in kulturo Rodoljubom Colakovičem na čelu ter gostje inozemskih vseučilišč. Po kongresu so delegati obiskali v Beogradu maršala Tita, mu poročali o delu kongresa, narkar je maršal Tito nakazal, kaj so danes glavne naloge študentov, še posebno pa komunistov, ki delajo v študentskih organizacijah.

CETINJE. — Štiri nove hidrocentralne v Črni gori. Do konca aprila bosta začeli obratovati v Črni gori dve hidroelektrani. Ena je na Reki Crnojeviču, druga na Slapu Zete, tretja na Glavi Zete in četrta pri Liveroviču.

BEOGRAD. — S 1. aprilom bo uveden nov plačni sistem. Naš novi gospodarski sistem dobi svojo končno podobnost. Zadnjih smo že poročali, da je vlada FLRJ izdala uredbo o razdelitvi sklada plač v gospodarskih podjetjih. Pretekli teden pa je zvezni Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti razpravljaj tudi o osnutku uredbe o plačah uslužbencev državnih organov. Razen tega je v načrtu tudi uredba o materialnem zavarovanju oseb izven delovnega razmerja. Načrt te uredbe preprečuje odpuščenje oseb v težavem socialnem položaju, nosečih in doječih žen, bolnikov itd. Po tej uredbi bo podjetje plačevalo svoje delavce in uslužbence, katere je odpustilo dotle, dokler ne dobe zaposlitev, ki ustreza njihovi šolski kvalifikaciji in strokovni izobrazbi.

LJUBLJANA. — Zasedanje Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS. Ze lani je v vrsti ministrstev prišlo do velikih sprememb. Namesto državnega aparata so nekateri resori dobili Svete, kateri sestavljajo strokovnjaki, predstavniki množičnih in

družbenih organizacij itd. Eden izmed takih Svetov je Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Ta Svet je zasedal 18. in 19. marca in razpravljaj o vseh vprašanjih s tega področja. Iz poročil in razprave vidimo, da je v zadnjih petih letih dala ljudska oblast za zdravstvene ustanove v Sloveniji nad 2.750.000.000 dinarjev. Posebno pomembne uspehe smo imeli v borbi proti jetiki in proti drugim boleznim ter na področju socialne politike.

TRST. — Tržaški škof Santin vodja protijugoslovanske gonje. Cela vrsta dokazov govori, kako malo je italijanskim vladajočim krogom na tem, da se poglobijo prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Italijo. Nasprotno. Ob vsaki priliki kažejo, da jim je mirno sožitje z nami trn v peti ter podpirajo selanje razdora med Jugoslavijo in Italijo. Zda je val te iredentistične gonje proti Jugoslaviji pljusnil tudi na tržaško ozemlje, kjer je našel v vrstah bivših fašistov svoje vnete oboževalce. Tej od šovinizma zaslepljeni drhali, dirigira tržaško škof Santin, ki je znan po svoji vmei, kako čimbolj razširiti razdor med Italijani in Slovenci.

DOBOJ. — Kmalu bo stekla železnica po celi novi progi Dobo—Banja luka. 12. marca zjutraj so mineri prebili predor Ljeskove vode, najtežji objekt na mladinski progi Dobo—Banja luka. Zaradi izredno težavnega terena, bodo 250 m predora zgradili iz armiranega betona. Ko bo ta predel končan, bo mladinska proga Dobo—Banja luka popolnoma gotova in bo vzpostavljen na njej reden promet.

KRAJEVNI LJUDSKI ODBOR MIRNA PEČ razglašja,

da bodo letos redni živinski sejmi v Mirni peči ob naslednjih dnevih: 24. marca, 2. junija, 4. avgusta, 29. septembra in 29. decembra.

Due strogi, a pravični kazni

V sredo 12. marca sta se zagovarjali v Kočevju pred senatom okrožnega sodišča iz Novega mesta dve mladi zločinki: 21-letna Marija Jurkovič zaradi umora 75-letnega Slavica Stancarja in 26-letna Slavica Stancar zaradi poveljevanja s 766.830 din.

Grušen roparski oddelk 75-letnega Marije Mramor v Kočevju je lani 30. decembra razburil vse mesto. Preiskovalni organi, ki so šli takoj na delo, so storila v obeh 21-letno poljsko delavko Teresijo Jurkovič, doma iz Nove vasi pri Ptuj, kmalu odkrili in aretirali.

Jurkovičeva se je seznanila s Mramorjevo v lanskem letu, ko sta bili zaposleni na neki ekonomiji. Večkrat je bil Mramorjeva povabila k sebi na dom in je tudi pogostila. Zaupala ji je, da si je pripravnica v Ameriki precej denarja, katerega ima v Ameriki. To je bilo zanjo usodno. Jurkovičeva je zapustila službo v Kočevju 15. decembra in odšla na svoj dom. Ker se je baje namerala vlačiti, je vrniti razmišljala, kako bi prišla do denarja. Tedaj je v njej začel zločinski načrt, nastil se denarja Mramorjevo za vsako ceno.

Vrnila so jo v Kočevju 30. decembra s popoldanskim vlakom. Takoj je odšla k Mramorjevi, ki jo je rada sprejela. V prijateljskem kramljanju sta preživeli nekaj ur, kar naenkrat pa je Jurkovičeva začela od Mramorjeve zahtevati denar. Ker se je ta začudeno uprla, češ, kaj se ti meša, je Jurkovičeva pograbila izpod strednjega krova in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po glavi. Takoj je začela mrličino iskati denar in v resnici našla 1200 din v gotovini ter hranilno knjižico z vsoto 64.000 din. Pobrala je še nekaj perila, si obrisala krvave roke in medez v roko, zaklenila hišo, vrzla in po izjavi morilke samo poiglasno vzdihnila: »ah«. Nato jo je zavlekla v sobo in jo tam najmanj sedemkrat udarila s sekuro po gl

IZ NAŠIH KRAJEV

To in ono iz Kočevja

GLOBODOL

Za popravilo oesta so Globodolanci že pripravili 70 kub. metrov kamna, sedaj pa so ga pričeli voziti na cesto. Ta je res nujno potrebna popravila, saj je ob mokrem vremenu skoraj neprehodna in se je treba ogibati nezgodnega pada po bližnjih nivalah. 6. marca se dela velika škoda.

Globodolanci, ki so pripravljali vsa dela napraviti brezplačno, že nekaj let zastoj čakajo denarnega prispevka podjetij, ki so z izvozom lesa oesto uničili. Sedaj so spet dobili občudo o nekih 50 tisočakih, samo če bo ta držala Skrajni čas je, da se oesta spravi v red. — P.

VRATNO PRI ST. JERNEJU

Pred dnevi sta imela tov. dr. Saje in tov. Marinč predavanje v okviru Ljudske univerze. Prvi je govoril o negi, prehrani in bolezni dojenčaka, drugi pa o sadjarskih zadevah. Obe predavanja so poslušali, ki jih je bilo precej, poslušali s velikim zanimanjem in željo, da bi predavatelja še večkrat prišla med nje. — G.

Z VINICE PRI CRNOMLJU

Za praznovanje 8. marca so se naše žene dobro pripravile. Organizirale so slavnostno akademijo, na kateri so sodelovali: ženski pevski zbor pod vodstvom tov. Kravosa, mladinjski tamburški orkester, dijakijski pevski zbor ter učenci osnovne šole s lepimi deklaracijami.

Po slavnostni akademiji je bil srečelov in nato ples. Slavnosti se je udeležilo mnogo žensk in drugih vaščanov.

Ob tej priliki se moramo posebej zahvaliti Kmetijski zadrugi na Vinici, ki nam je za srečelov darovala 27 prav lepih dobrot. Prav tako se zahvaljujemo uokrajnemu trgovskemu podjetju na Vinici. Obenem se zahvaljujemo tudi mladinskemu tamburškemu zboru za iznajdo, ki je tako prijetno ozviljalo vse prireditve.

Člasi občevke to prireditve so žene namenile pomembnemu tolimnškega okraja. — Iko.

IZ TRZISCA

Pionirji nižje gimnazije so uprizarili 9. marca 1952 v režiji tov. Rozman Ivanke in ob podpori tuk. KUD Trziscega občevke v podzemlju praznikov naših mater. Mali igralci so vložili v igro ves svoj trud, zato tudi matero niso štedile s priznanjem. Udeležba je bila tako številna, da je bila dvorana premajhna.

Pred praznikom so pionirji I. raz. osnovne šole obiskali zaslužne partizanske matere in prosvetne delavke ter jim s žopki pomladanske evreje zastitili.

Na roditeljskem sestanku, ki je bil v okviru tega praznovanja skupno za obe šoli, smo po referatu šol. upraviteljice razpravljali o tem, kako mora družina tesno povezati svoje cilje s smotri šole.

Nas tečaj, o katerem smo že poročali, je gospodinjstvo - gospodarsko - izobraževalnega značaja in prav lepo napreduje. Ob zaključnem delu in koncu marca bodo na razstavi dekleta pokazala v tem so se izurile in kaj so na tečaju pridobile v kuharski umetnosti, prirojenstvu in šivanju. Očiščeno sadno drevje na šolskem vrtu in bližnjih sadovnjakih bo pričalo o delu tečajnikov. Že sedaj se prično pripravljajo na zaključek z igro in folklorno točko.

Aktiv LMS Trzisce se že dalj časa bori, da bi dobil primeren prostor za sestanke. Upamo, da bodo odgovorni čimprej je našli izhod in ob mladina lahko imela sestanke redno ob zvoških radia. — K. K.

AKTIV LMS V PODZEMLJU IN NJEGOVI USPEHI

Aktiv LMS v Podzemlju je v letošnjih mesecih dosegel lepe uspehe, ki so vredni pohvale in priznanja. Is članov LMS v Podzemlju je vse zimo pridno obiskovalo izobraževalni tečaj, ki je bil igra uprizarov, pred našim polno dvorano. Igro je nastudiral z mladimi igralci domači šolski upravitelj, pohvalno pa moramo omeniti prizadevanje tov. Franca Moleka, da je bil igralci kolektiv vsa časa študija discipliniran. Mladi igralci imajo namen s to igro dosegati tudi na nekaterih sosednjih prireditvah. Uspeh, ki ga je doživela Dobrava pa je navdušil tudi mladinke, ki se pripravljajo na uprizaritev veseligr, katero že dalj časa študirajo pod vodstvom in režijo učiteljice tov. Anice Kuretove.

Mladina iz Podzemlja je na prvi poti k napredku in toplo želimo, da bi ti uspehi vzpodbudno vplivali na njeno nadaljnjo kulturno prosvetno rast.

TUDI V MIRNI PEČI SO ZAKLJUČILI GOSPODINJSKI TEČAJ

Na dan borbenih žena 8. marca je bil v Mirni peči zaključen gospodinjstveni tečaj. Za dopolnilno so mladinke-tečajnice lepo okrasile prostor, v katerem so razstavile svoje izdelke. Pri tem jih je vodila učiteljica Gizela Spolar, pomagala pa so še učiteljice Franciska Božič, Milena Radej in Marija Čuček. Na razstavi smo videli lepe in okusne torte, rožne delce in pisane izdelke tečajnic, ki so se v kratkem času precej naučile. Ni pa prav, da so nekatero ženske iz gole zavistni vse delo tečajnice kritizirale, zato zahtevamo, da se to prakso v bodoče prenehajo!

Zvečer je bila zaključna proslava, s katero so tečajnice obnem proslavile tudi

rijo Rupena, Teresija Šali, Moniko Zajec in druge ter se jim hvaležno oddolžile s zagotovitvijo, da bodo tudi one šle po poti njihovih sinov in hčera ter prispevale svoj del pri obnovi naše domovine. Partizanske matere so obiskali tudi zastopniki pionirskega odreda »Katie Rupena«.

Zvečer 9. marca so tečajnice priredile poslovilni večer, na katerega so prišli tudi okrajni inspektor tov. Lojze Kastelic in zastopniki okrajnega odbora AFZ tovaršilje Barica Žugelj in Sonja Saje. Tov. Kastelic je tečajnicam priporočal, naj v življenju s pridom uporabljajo, kar so se na tečaju naučile. V imenu tečaja se je zahvalil šolski upravitelj tov. Adalbert Božič.

Prvi gospodinjstveni tečaj je končan. V splošno zadovoljstvo pa smo zvedeli, da si žele tečaja tudi mladinke, ki pri prvem iz tehničnih razlogov niso moge priti v poštove. — A. B.

NOVO GASILSKO DRUŠTVO V BELI KRAJINI

Pred dnevi se je v Podzemlju ustanovilo gasilsko društvo. Njegov predsednik je tov. Jože Stefančič, čevljarji mojster iz Podzemlja. Prvo sejo iniciativnega odbora so obiskali tudi delegati Okrajne gasilske zveze in sicer brigadni poveljniki tov. Julij Malinčič, najstarejši belokranjski gasilec tov. Julij Macole in tov. Tone Šober, vsi iz Gradca, ki so v svojih referatih podali priporočila najmlajše gasilske čete v Beli krajini vsa potrebna navodila za nadaljnje delo. Hkrati pa tudi občudili vso pomoč pri razvoju gasilskega društva v Podzemlju. Tov. Macole Julij, ki je že preko 50 let član gasilskega društva in je ustanovil že mnogo gasilskih društev v Beli krajini, ter kumoval pri njihovi ustanovitvi, se lahko v jeseni svojega plodnega življenja veselil novega uspeha, ki ga je dosegel z ustanovitvijo najmlajše gasilske čete v Beli krajini. — C.

USPEŠEN ZAKLJUČEK TEČAJA NA SINJEM VRHU

V nedeljo dne 9. marca je bil zaključen gospodinjstveni tečaj žena-zadružnice na Sinjem vrhu, katerega se je udeležilo 25 tečajnic. Skupno z zaključnim tečajem je bila proslava 8. marca, ki jo je vodil in predaval tov. Janko Jankovič, ki je bil poleg tečajnic in njihovih sodelavcev prisotni povabljeni člani OILO, OZKZ, KLO, KZ in zastopniki množičnih organizacij. Tov. Kožar, predsednik OILO, se je prav lepo zahvalil voditelju tečaja tov. Du. Pionirji, ki je bila najbolj poiztravljena. Grajal pa je nekatero prosvetno delavke, ki se po tečaju delu niso pokazale, čeprav bi lahko udeležile veliko pomagale.

Ljudstvo je bilo zadovoljno z dobrim uspehom tečaja in želi, da bi bili tudi v bodoče na Sinjem vrhu razni strokovni tečaji, za katere se zanimajo poleg mladine tudi starejši ljudje.

Na sestanku zadružnikov je bilo sklenjeno, da bodo pričeli s čiščenjem, pomlajevanjem, škropljenjem in cepitvenjem sadnega drevja. Kmetijska zadruga bo prispevala za pospeševanje sadjarstva 20.000 din. KLO pa 5000 din. Kmetijska zadruga bo imela tudi svoje drevecnike, ki ima že dodeljeno narčelo.

Vidimo, da se KZ Sinji vrh trudi za podvig in da popravila napake, ki jih je zagrešil sebi in manipulacij Šnelar, nad katerim se člani KZ zgražajo in zahtevajo, da dobi za nepravilno delo pošteno kazen. — P. Z.

CRNOMELJ

Letos je bilo po dosedanjih podatkih v Beli krajini 40 raznih tečajev. Gospodinjstveni tečajev je bilo 11, splošnih 12, otroških 13, poleg tega pa so bili še tečaji za domačo obrt (dizaljšivo) itd. — R.

IZ GRIBELJ

V nedeljo 9. marca so pionirji iz Gribelja priredili v Gasilskem domu proslavo v počastitev praznika žena. Nastopili so z deklaracijami, povabljeni tečajnici in dobro izvedeno igro, ki jo je vodil in predaval tov. Igro so pionirji odlično odigrali in so prav dobro obvladali vlogo, s čemer so želi od navdušenega občinstva vse priznanje. Matere otrok in vse, ki so bile na prireditvi, se pionirjem, tovaršilju šolskemu upravitelju in tovaršilju učiteljici za prireditve in ves trud prireditev zahvaljujejo, kerati pa žele, da bi kmalu spet organizirali lepo kulturno prireditve. — R. R.

METLIŠKO KUD »E. GANGL« JE OBISKALO ZAVEDNI GRADAC

Od vseh kulturno-umetniških društev, ki danes delujejo v Beli krajini, pristevamo metliško KUD »Engelbert Gangl« in gradsko KUD »Oton Zupančič« med najdelavnejša. Da je to res, je pokazalo gostovanje KUD »Engelbert Gangl« v Gradcu, ki je bilo v obdobju in godbeno družino obiskalo Gradac ter v nedeljo 9. t. m. sodelovalo pri proslavi praznika žena v Gradcu. V uvodu je tov. Milka Škaber, predsednica AFZ v Gradcu, v lepego govoru pozdravila zbrano občinstvo, ki je veliko dvorano v novem gradškem domu ljudske prosvete napolnilo do zadnjega kotička. Predsednik KUD »Engelbert Gangl«, prof. in književnik Jože Dular je zatem govoril o pomenu medsebojnih gostovanj in orisal poldno delo raznih seki metliškega KUD. Zatem so nastopili mladi godbeniki, ki jih je v pidih šestih mesecih pripravil za javni nastop učitelj Kopolnik tov. Silvo Miheličič, 16 mladih godbenikov, od katerih je najmlajša, Silvica Miheličič, dobila 8 let, najstarejši pa šteje 17 let. Je odigralo vrsto skladb s tolikšnim uspehom, da so poslušalci to najmlajše belokranjske godbo pozdravljali z jekrenim navdušenjem, ki mu ni bilo konca. Lena je tudi zamislil tov. kapelnika Miheličiča, da je v tem kolektivni uspešno povezal tudi dijake metliške nižje gimnazije kakor tudi dijake vajeince. Poleg omenjenih so nastopili tudi pevski solisti in pevski zbor, ki ga je spremljal metliški orkester pod taktirko tov. Miheličiča. Koncert metliških godbenikov in pevcev je znova potrdil da se KUD »Engelbert Gangl« v Metliki zaveda svojega kulturnega poslanstva. Zavedni Gradac pa je bil s tem obiskom sosednjega KUD ne samo počastjen, ampak se je tudi veselil zavidljivih uspehov marljivega kapelnika tov. Miheličiča.

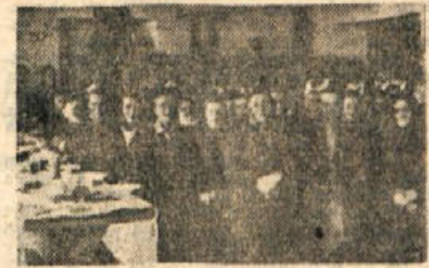
Omenili bi še, da se metliška godba združuje popolnoma sama. Četudi so instrumenti za mlade godbenike stali 300.000 din. Mladim Miheličičem učenem pristoje čestitamo k hitremu napredku, tov. kapelnik Silvo Miheličič pa za svojimi za svoje plemeniti in izvrstno kulturno delo pohvalo in za znanje tudi od naše ljudske oblasti, prav tako pa zasluži godbena sekcija KUD »Engelbert Gangl« podporo naših oblasti, da se reši finančnih težav, ki jih ima društvo z nakupom novih instrumentov. — C.

GASILCI V PODTURNU SO ZBOROVALI

V nedeljo 2. marca je bil v Podturnu pri Dol. Toplicah ob številni udeležbi občanov gasilski društva. Med karolinovobodno borbo so okupatorji vsilili v Podturnu uničili vse njegovo imetje. Kmalu po osvoboditvi pa so gasilci pričeli zbirati sredstva, s katerimi so nadomestili povzročeno škodo. Ker še nimajo brigadnega, katero bi najnuj potrebovali v primeru požara, so si z zadnjem času nabavili večje število lo. pat. krampov in drugega orodja za primer gozdnih požarov, ki lahko povzročijo obširno škodo in se pogosto pojavljajo. Nabavili so si tudi gasilske obleke in drugo opremo, kar je važno za dobro in uspešno delo pri gasenju. V naertu imajo tudi zgrajevane novega gasilskega doma, v katerem bi bila orodiarna, sejna soba s pritlikalnimi, in prvem nadstropju pa (vzovrana za kulturno-prosvetne namene. Pripravljenega imajo že precej apna, opake in vse les, ki ga darovalci podturnski gospodarji. Manjka jim le še železje in cement, kar pa bodo tudi dobili. Tako ko bo urodno vreme, bodo pričeli kopati temelje. Da bi se izvežebali tudi v uporabljano brigadno, so zaprosili gasilsko društvo v Toplicah za skupne vaje. — D. G.

NOVICE IZ ST. JERNEJA

Nazdve lepo je uspela pogostitev partizanskih mater in vdov, katerih je prišlo h kosilu 30. Sekretarja AFZ je pozdravila po dobrodošlici zaslužne matere, med njimi najstarejšo Alojzijo Krašovec s Prakoje, Tomiščevo mater iz Apnenka in Kotarjevo mamo z Bana. Hudo je bilo vsem, da niso mogli

pozdraviti tudi preznalčno ženo Lipajevko Peko iz Preleka. Zastopnica AFZ so jo obiskale na domu in ji prinesle darila.

Zenam so srečala dekleta gospodinjstvenega tečaja in nosila na mizo dobrote, da povabljenki kar niso moge prebraviti gostoljubnosti. Nekaj najpozbrednejših tovaršilje je bilo tudi obdarovanih z negovicami in sladkorjem, ki ga je prisnelav Okr. odbor AFZ. V prijetnem krajanstvu in zabavi je prehitelo minilo čas. Ginitje so se zaslužne žene poslovile s trdno zavestjo, da zasluže naših žena v NOB ne bodo nikdar pozabljene.

V St. Jerneju smo te dni odprli otroški vrtec. Prijavilo se je precej malčkov, ki jih bodo starši zaupali skrbni vzgojiteljici Mirki Kastelic in Julijani Lobe, katerima želimo pristoje dobrodošlico in obilo uspehov pri vzgojanju naših otrok.

V gosteh smo imeli Kostonjevdano s SKUD »Lojze Košak«. Igrali so nam Nušičevo komedijo »Narodni poslanec«, ki je bila zelo lepo podana.

Vrhopeljska KZ je odprla v St. Jerneju pekarno, tako da imamo zdaj kar dve. Njena specializeta so znane Lumpotovo preste. Tudi tov. Čvelbarju obilo uspeha z željo, da bi tekmovalje obeh pekarn prineslo korist nam vsem!

Pretekli teden sta bili v sklopu predavanja Ljudske univerze dve predavanja; tov. Janko Zolotar je govoril o škropljenju sadnega drevja, živinodržavnik dr. Goslar pa je predaval o prehrani in boleznih živine tako poljedno in zanimalno, da ga je lahko vsakdo razumel. Škoda, da je bila udeležba tako slaba.

Tovaršilja Bilbija, uslužbenec tuk. tovarne za telekomunikacije, ki vodi v veliko ljubuznjo in strokovnim znanjem šahovski krožek na naši gimnaziji, bo vodil vsa dela za ureditve dveh izrisov za odbojko in nogomet. Tako bo zaživela tudi fizikultura, ki je bila pri nas nekdanj precej živahna. Želimo mu uspehov in obljubljamo naše pomoči! — B.

ODLOČEN BOJ JETIKI v novomeškem okraju

Z rentgenskim slikanjem vsega prebivalstva novomeškega okraja hoče ljudska oblast ugotoviti pljučne bolezni. Ugotovili bomo, kdo bojuje na jetiki ali tuberkulozi. Jetika je zahrbtna bolezen. Ne veš, kdaj si se je nalezol, nisi ne veš, da si bolan. Vsak pa, ki nič ne ve o svoji bolezni, trosi kužne kaši jetike v svojo okolico in okužuje tudi njemu najljubša bitja — lastne otroke.

Jetiko povzročajo bacili jetike, ki se nahajajo v izmetih in iztrebkih jetičnega bolnika. Z govorjenjem, s kašljanjem izmetuje bolnik drobne, skoraj nevidne kapljice, v katerih so bacili tuberkuloze. Te kapljice vdihuje zdrav človek in se okuži. Če padajo take kapljice na tla, se tam posuše, otrok pa se nato v prahu ali v sobi igra, vdihava ali pa poje s prahom tudi bacile tuberkuloze — in bolezni je tu.

Jetika je zahrbtna bolezen. Ne veš, kdaj si obolel. Kašljaš, hušjaš, nimas apetita in slabši. Ko iščeš vzroke za tako stanje, se morda tolažiš: »Kašljam pač zaradi tebe, ker imam nadubo ali preveč kadm. Hušjam — i seveda hušjam, ko moram pa toliko delati, da preživim otroke.« Ker ne veš, kaj ti je, okužuje svoje otroke in ostalo okolico. Bolezen gre svojo pot in razjedata organizem, predvsem pljuča. Ko si že tako obnemogel, da skoraj nisi za nobeno rabo, poišči zdravnika, ki ugotovi jetiko. Sedaj pa se začne dolgotrajno zdravljenje. Če si prišel pravočasno, boš ozdravel. Preden pa so ti ugotovili jetiko, si morda že okužil vso družino, za katero si se leta in leta pehal in trudil, da bi ji dal boljše življenjske pogoje.

Ali ni vse to dovolj prepričljiv dokaz, kako važno je, da pregledamo vse prebivalstvo, če hočemo imeti od fluorografiranja koristi in uspehe? Kakšno korist bomo n. pr. imeli, če pride k slikanju pljuč na primer 80 odstotkov ali še manj ljudi? Majhno — ali pa noben! Mogoče je namreč, da je prav med temi 20 odstotki, ki niso prišli k slikanju, nekaj jetičnih ljudi. Ne bodo zvedeli, da so bolni, še naprej bodo trosili kaši je-

»Ljubi svojega bližnjega«

Tako nekako uče naši gospodarji. Bilo bi tudi brez napake, če bi ušili: »Ljubi in pomagaj svojemu bližnjemu« ko ga zadene huda nesreča. In ker tako ne bomo, se zgodi kakor se je n. pr. v območju KLO Črešnjavec. Vas Kravčev vrh leži na priznanem hrbičku in šteje približno 25 gospodarstev. Osebnikov ni ravno veliko, eden ali dva. So pa malo boljše kmetje. Nekako tako do 29 ha zemlje imajo posamezniki. Pri nabiranju prispevkov za primorske kraje prizadeto po snegu, so nabrali reci in piši celih 236 din. Sosednja vas Čerovca s Hrbom, ki je bila v letu 1947 dejno oziroma večji del požgana, šteje približno 10 gospodarstev, ki so zbrala 1026 din. No, in vas Črešnjavec s približno 30 gospodarstvi je zbrala 1333 din. Vsevali tudi gospodarja Albina Skala št. 23, kmeta z 12 ha zemlje, in Antona Petriča, št. 5, kmeta z 20 ha zemlje, ki sta dala kar cela dva jarkova v vrednosti 14 din. Ne smemo pa pozabiti, da so ti ljudje verni katoliki, vneti občivalci božjega kmeta. Vse so dobro silili, le tega ne, da je treba svojemu bratu pomagati v nesreči. Ne smemo jim zamoriti, saj tudi oni, ki jih tako uče, sami niso pokazali kako se mora delati; prispevek jim je ostal na dnu žepa.

Kaj menite, kakšne želje in potrebe bi imeli ti kmetje, če bi jih nekoga dne zadela enako usoda ali podobna nesreča? — KJ.

OGLASJE V »DOLENJSKEM LISTU«

Rudniška ekonomija v Zeljnah je pred dnevi zaključila svoje poslovanje in ob tej priliki pripravila svojim delavcem slovesen »likof«. Del ekonomije prevzame uprava ekonomije »Gradis« v Zeljnah, ostali del pa bo rudniška uprava razdelila letos med rudarje za vrtove. Od pričetka poslovanja v letu 1949 do konca leta 1951 je rudniška ekonomija kljub neugodnim terenskim prilikam in primitivnem obdelovanju brez mehanizacije pridelala 12.355 kg raznih vrst žita, 87.400 kg krompirja, 115.000 kg prašičje krme, 2.356 kg čebule, 4526 kg zelja in 108.000 kg čena in otave. Živinoreja je bila razmeroma slabo razvita, vendar je prodala v dveh letih 104 mladih prašičkov, 44 težkih ptičev in 13 telet. Dočim je bila ekonomija v prvih letih pasivna, je pokazala bilanca za leto 1951 nad četrt milijonski dobiček, pri čemer ima mnogo zaslug požrtvovalni upravnik ekonomije tov. Istinčič Karl s svojo soprogo, ki mu je bila pri upravljanju desma roka. Uprava rudnika je ob zaključku ekonomije nagradila najboljše delavce.

Grafikon proizvodnje na rudniku prikazuje zadnje dni nerazumljiv padec storitev. Uprava rudnika in Upravni odbor sta raziskovala vzroke ter ugotovila, da leži precejšnja krivda na nediscipliniranosti nadzornega osebja. Isto so ugotovili tudi delavci na sestankih sindikalnih podoborov in na obratnih konferencah. Podvzeti so potrebni ukrepi in tudi zavedni pazniki sami bodo z dobrim zgledom ter razkrinkavanjem nesocialističnega nadzornega osebja poskrbeli, da bodo storitve dela zopet poskočile in delate čast rudniku, kakor v prejšnjih mesecih. O najtežjih primerih prekrškov bo razpravljalo disciplinsko sodišče podjetja.

Rudniška industrijska gasilska četa potrebuje za obučevanje velikega industrijskega območja novo gasilsko brigado. Uprava rudnika se je odločila nabaviti brigado s pomočjo deviznega fonda iz tuje, v kolikor te ne bo mogoče dobiti doma.

Tatvine na rudniku so zadnje čase na dnevnem redu. Nepristano prihajajo prijave o tatvinskih premore na separaciji in na nakladišču, tatvine gradbenega materiala, ki zaradi neprimer-

skih skladišč ne more biti pod ključem, in tatvine starega železa. Ugotovljeni so žalostni primeri, da celo uslužbenici krijejo tako tatvino, ker zapazene primere ne prijavljajo. Upravni odbor je zavzel najostrejše ukrepe, da take pojave v kalj zatre. Vsak primer tatvine bo javno razkrinkan, s čemer se strinjajo vsi zavedni rudarji.

Rudnik je dobil stalni kino. Sindikalni organizaciji in KUD-u Rudnika je uspelo nabaviti za svoje rudarje zvočno kinoaparaturu za normalen filmski trak. Dvorana v Prosvetnem domu v Salki vas, ki je sedaj preurejajo, bo urejena tudi za stalno kino predstave. To bo za naše rudarje velika pridobitev, zlasti pa za rudarsko zaledje, ki teži na rudarski center Salko vas. Prva kino predstava bo začetkom maja. Kino bo upravljala verjetno Uprava Prosvetnega doma. Predstave bodo trikrat tedensko, za mladino pa bodo ob nedeljah dopoldne matineeje.

Razvite novega sindikalnega prepore na rudniku bo predvidoma na delavski praznik 1. maja, če bo dotlej Prosvetni dom že preurejen.

Dramatski odsek KUD-a Rudnik Salka vas je pričel s študijem drame Mire Pucove v treh dejanjih »Ogenj in pepel«. Gasilci iz Salka vasi pripravljajo pod okriljem KUD-a spevoigro »Kovačev študent«.

Po prevzemu trgovine na rudniku s strani Trgoprometa opažajo rudarske žene, da je trgovina mnogo bolj oskrbovana kakor doslej in tudi postrežba je kulturneja. V tem pogledu kaže naša trgovska stroka lep napredek, ki se ga rudarji iskreno veselje. — Ig.

Krajna konferenca LMS

OK LMS v Novem mestu obvešča, da bo v nedeljo 30. marca 1952 ob devetih uri v prostorih Doma ljudske prosvete okrajna letna mladinska konferenca. Konference naj se zanesljivo udeležijo vsi delegati, ki so bili izvoljeni v aktivih. Na konferenco naj pridejo tudi vsi sekretarji aktivov, po možnosti tudi ostali člani sekretariatov, kakor tudi vsa vodstva občinskih komitejev LMS, kjer ta še obstajajo.

Hkrati obveščamo delegate in sekretarje aktivov LMS okraja Trebnje in dela okraja Črnomelj, ki bosta po zaključku okrajne konferenca prišla k Novemu mestu, da se konference sodelnostno udeležijo.

Ker je okrajna mladinska konferenca le enkrat na leto, pričakujemo od vseh povabljenih in delegatov, da se jo bodo zanesljivo udeležili. Vse stroške prevoza in prehrane povrne okrajni komite LMS v Novem mestu.

Okrajni komite LMS v Novem mestu.

Za pol milijona ukradenega blaga v trgovini KZ Metlika

V noči 3. marca je bila v Metliki ukradena trgovina kmetijske zadruge. Zmanjkalo je precej stvari za obleke in drugega blaga. Značilno je, da so zjutraj vaje, ko so prišle v službo, našle prostore in vse ostalo odprto, tega pa ni opazila poslovojnica, ki stanuje v isti stavbi in je šla zjutraj na vlak. Preiskava je v teku, organi ljudske oblasti pa so storilec že na sledu.

Razpored rentgenskega slikanja pljuč prebivalstva novomeškega okraja

- KLO ŠKOCJAN: dne 26. marca 1952. 1. Škocjan od 15. do 16.30 ure, 2. Stara Buča od 17. do 18. ure.
- Dne 27. marca 1952: 1. Goriska vas od 7. do 8.30 ure, 2. Dolenje Dole od 7. do 11. ure, 3. Zloganje od 9. do 10.30 ure, 4. Stara vas od 13. do 14.30 ure, 5. Gromolje od 15. do 16.30 ure.
- KLO DOBRAVA: dne 27. marca 1952. 1. Dobruška vas od 15. do 16.45 ure.
- Dne 28. marca 1952: 1. Dobrava od 7. do 8. ure.
- KLO ZAMESKO: dne 28. marca 1952. 1. Hrvaški brod od 8.15 do 9.15 ure, 2. Zamesko od 8.15 do 9.15 ure, 3. Mršca vas od 9.15 do 10.15 ure.
- KLO PREKOPA: dne 28. marca 1952. 1. Ostrog od 9.45 do 11.30 ure, 2. Dolenja Prekopa od 11.30 do 12.30 ure, 3. Gorenja Prekopa od 14.30 do 16. ure, 4. Ledča vas od 14.30 do 15.15 ure, 5. Groblje od 15.30 do 17. ure.
- KLO ST. JERNEJ: dne 29. marca 1952. 1. St. Jernej od 7. do 9. ure, 2. Dolenja Stara vas od 9.30 do 11.30 ure.

Javna zahvala

Prostovoljno gasilsko društvo Zbura pri Novem mestu je izreklo na svoji sed. 8. marca najlepšo zahvalo vsem našim rojakom in dobitnikom v Ameriki, ki so podarili društvu 40 dolarjev, to je 12.000 din. Posebno se še zahvaljujemo našim rojakom Josipini Brezovec iz Fontana v Kaliforniji za njeno požrtvovalnost in znanje, da naše društvo ter smo je z današnjim dnem sprejeli v društvo kot častnega člana. Vseh naših rojakov, ki so prispevali k temu darilo, se bomo na vseh naših prireditvah s hvalestno spominjali in naročili tudi našim mladim, da jih ohranijo v trajnem spominu.

V Zburah, dne 9. marca 1952.

Za prostovoljno gasilsko društvo Zbura upravni odbor:

Gorenc Jože, Čvelbar Anton, Kolenc Nace, Gregorič Alojz in Lindič Anton.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA: Od 21. do 24. marca: amer. film »Key Largo« Od 25. do 31. marca: amer. film »Poznanje« Od 28. do 31. marca: amer. film v barvah: »Sinja laguna«.

Oglasi

KUPIMO vezane ali nevezane tetinke in posamezne številke starih dolenskih lokalnih časopisov (Dolenjske novice, Resni glasovi, Dolenjci, Sedanjost, Dolenjske novice iz L. 1899 itd.). Plačamo ugodno ceno. Ponudbo pošljite v uradno pisarno Dolenjskega lista v Novo mesto.

PREKLICIJEM osebno izkaznico na ime Brudar Karel, St. Jernej 43.

PREKLICIJEM neresnične besede, ki sem jih govoril proti Sula Stefanu iz Gor. Lakovca. — Suštaršič Štefan, Gor. Lakovca.

8. marca. Učiteljica Jelica Jerše je najprej imela lep govor nato pa so tečajnice pod vodstvom učiteljice Jože Cerarice malo bolje zapele štiri lepe pesmi. Pod vodstvom režiserja učiteljice Milene Radej so nato naširala dramo Mire Pucove: »Svet brez sovrastva«. Z nekakšnim strahom smo šli na oder, ker smo bili vsi novinci, a razplet drame je pokazal, da imajo dekleta tudi za to precej sposobnosti. Sodelovali so: Špela (Meta Znidaršič), Marija (Ivanka Pungercar), Svetelovka (Rozalija Barbo), Mima (Terzija Smalč), Dr. Silva Premk (Judi Opara), Roz. ka (Jelka Kovarič), Kolonolovka (Malič Eršič), Moiškarca (Terzija Progar), vodja policijskih zaporov (Adalbert Božič), straznik (Marija Cesar, straznik II. (Marija Slapničar). Vse so dobro igrali, posebno pa so se izkazale Špela, Marija, Svetelovka in dr. Silva Premk, najboljše pa je bila Kolonolovka. Dvorana oziroma učilnica je bila napolnjena do zadnjega kotička, saj je bilo v njej okrog 200 ljudi. Tečajnice so drugi dan igro ponovile in spet je bila šolska soba napolnjena.

V zvezi s proslavo 8. marca so tečajnice obiskale tudi znane partizanske matere; Ma-

Kmet in strokovne knjige Ob polletnih uspehih osnovnih šol in nižjih gimnazij

Kmetijstvo je najstarejša znanost na svetu. Vse skušnje, ki si jih je nabral rod za rod...

Kmetijstvo je najstarejša znanost na svetu. Vse skušnje, ki si jih je nabral rod za rod...

Kmetijstvo je najstarejša znanost na svetu. Vse skušnje, ki si jih je nabral rod za rod...

Kmetijstvo je najstarejša znanost na svetu. Vse skušnje, ki si jih je nabral rod za rod...

Kmetijstvo je najstarejša znanost na svetu. Vse skušnje, ki si jih je nabral rod za rod...

najcenejše blago, in vanje naložen denar se pač najbolje obrestuje!

Od zdravil, ki jih ne uživamo, ni koristi — in nobena knjiga se ni izšla, da bi ljudem sama vlivala znanje v glavo!

Saj se nam ni treba vsebine na pamet učiti. Ne — toda če knjigo enkrat res s premislekom preberemo, nam ostane vsaj najvažnejše od vsebine samo od sebe v glavi!

In kadar moramo to ali ono storiti, se spomni: »Aha — v tej ali oni knjigi sem bral, kako je treba to delati!«

V tem je namreč največja vrednost strokovnih knjig, da se lahko vedno in kadar koli zatekaš k njim po nasvete, če jih imaš.

Starši so zadovoljni, če se otrok v šoli čim več nauči. Izrabljanje otrok za domača dela pa je čestokrat glavna ovira, da naše nižje gimnazije nimajo boljših uspehov.

Obvezno osemletno šolanje na takih šolah nama pravega uspeha in je kritika staršev vsaj delno utemeljena, ko pravijo: »Kaj se zna pisati in brati, pustite ga iz šole, kaj novega tako ne bo več ališal, za domače delo pa je dober!«

Zato lahko zaključimo, da je predvsem važno omrežje obveznega šolanja, ki mora dati otrokom znanje nižje gimnazije.

Kako pa bomo z ozirom na učni načrt organizirali pouk na nižjih gimnazijah (lahko jim damo tudi drugo ime, čeprav to ni bilo priporočljivo, ker je ta naziv že osvojen z nekim zadovoljstvom)...

Za praznik naprednih žena je metliška organizacija AFŽ razveselila staro in mlado z igranjem »Mačeha in pastorka«.

se morajo vzgojitelji najprej sami samokritično oceniti!

Kako gledamo na vzgojitelja, ki beži pred ljudstvom? Ali ga lahko sploh imenujemo vzgojitelja, če vraga samo po navodilih? Kje je srce, kje znanje psihologije?

V naše delo moramo vnesti osebno odgovornost, za bomo se opravičevali n. pr. tako in tako navajajo, da ni oni avtor, temveč rekli bomo: menim, da je tako edino pravilo. Le tako bomo lahko res ustvarjali!

Ali je nujno, da analiziramo celoten izobraževalni proces osemletnega obveznega šolanja? Ali ni to naloga prav vseh prostovoljnih delavcev? Kaj smo prispevali k reševanju problema, kako povzrati na nižje organiziranih šolah, kakšen naj bo učni načrt, kako naj združujemo posamezne raz-

rede? Kritika naših učbenikov je prevedena sistematična, je prevedena priložnostna, vse premalo utemeljena. Kdo naj ustvarja naše orodje — knjige?

Le poglejmo v razred močnih pedagoških rok! Vredni učenci, tovariški odnosi, delovna disciplina, red in uspehi, do dela, poudarjena toplota, kvalitativno znanje — tako izgleda dobra učna ura!

Zal pa še imamo posvetne delavce, ki jim je priprava zgolj formalnost, ki vidijo le snov, ne vidijo pa živga razreda. — Ali je mogoče doseči dobre uspehe, če se učitelj v delu lovi za snov, če metodo slučajno vešča, ali je mogoče v takem stanju psihološko opazovati otroke, njihove kretnje, pogleda, skratka mimiko, ki izraža sprejemanje vzdajka v razredu? Prav gotovo da vsega tega ob formalnem učenju in pripravljanju na svoje delo ni.

Sola je dolžna dati učencu solidno znanje, tako znanje, ki učencu koristi, ki ga vsiljeno izobražuje in usposablja za bodoče življenje v družbi. Dati pa mu mora to znanje brez vsakega izmetnjenja, brez vsake nake in — brez vsake izkrivljene resnice!

Na rodiljskih sestankih in na vseh mogočih drugih sestankih naj se obravnava problem vzgoje naše mladine. Vemo, da leži čisto v teži vzgoje naših otrok na šoli in v družini, zato je nujno, da seznanjamo vzgojo otrok ne samo matere in očeta, ampak tudi družbo.

Mačeha in pastorka v Metliki

Tudi vse ostale manjše vloge so bili tokrat v dobrih rokah in so jih ubrano, ostalimi odigrali Martin Cragatelj, Stanka Veselič in Anica Bezek. Posebno zase pa so bile svedra hvalske vloge, od katerih je zlasti pri mlajših gledalcih medved Miško žel mnogo upoklenega smeha.

Izredno učinkoviti so bili to pot kostumi in scenarij, za katero je poskrbela stud. arh. Mladinka Hanzel. Skratka: vsa predstava je bila skrbno pripravljena in je dosegla lepo umetniško višino, ki je dostojna Metliške kot mesta s staro gledališko tradicijo.

Križanka »Zvončki« za pionirje

Vodovavno: 1. Znanilec pomladi 8. vrsta metulja, grški bog lepote 9. prog. 10. kar. 11. medmet, 13. organ vida, 14. alkoholina pijava, 17. z merjenjem določena višina kake točke na zemlji, 18. vas na Dolenjskem, kratica podjetja za avtomob. promet, 20. vprašalnica, 21. ne lepo, 22. starinska oblika veznika, 23. v hipu, 25. predlog, 26. državni znak, 27. strast, 28. trdilnica, 30. oblika pomoznega glagola, 31. delno plačilo naprej, 33. krajšja oblika imena Ovdij (rimljanski pesnik, 34. uta.

Navpično: 2. Igra z žogo na vodi, 3. mamilo, 4. neumen, 5. kratica za človeški, 6. grški bog vetrov, 7. piemiški naslov, 12. ge, 13. ta (v srboslavščini), 15. glagol gibanja, 16. dovolj, 17. dešela v Sev. Ameriki, 18. poljedelsko orodje, 19. letni čas, 21. kretanja, 22. veznik, 23. vrsta psa, 24. dva enaka samoglasnika, 29. ploščinasta mera, 30. oblika pomoznega glagola, 32. znak za aluminij, 33. kratica za opus.

Dolenjski pionirji: križanka ni nagrada, zato nam rešitev ni treba pošiljati! Rešitev bo objavljena v prihodnji številki.

FIZKULTURA ŠPORT SAH

ATLETSKI MITING V NOVEM MESTU Atleti iz Novoga mesta, ki že dalj časa trenirajo v telovadnici, so v sredo 12. marca imeli v telovadnici atletsko tekmovalnico.

Tekmovali so v teku preko ovir, v skoku v višino in daljino ter v metu medicinke. Zanimanje je bilo med atleti precejšnje, saj jih je nastopilo kar 22.

Pri teku preko ovir so bili najboljši na krajsji progi: Moški: 1. Pate, 89,6, 2. Agnić 46,5, 3. Zagar 47,8, Zenski: 1. Svetličič 49,0, 2. Robar 46,5, Jenič 45,2, Zamida 51,2.

Na daljši progi: Moški: 1. Sušter 1,25, 2. Metlika 1,27, 3. Lenart 1,34. Pri moških je skakalo deset atletov in so nekateri zaradi trdega odskočnega dosežila kar lepe uspehe. Najboljši je bil Dolenc s skokom 1,53, kar je za tekmovalce v telovadnici lepa višina.

Cjani višine: 1. Dolenc 1,55, 2. Smale 1,45, Mladinci: Sušter, Zagar, Lapajna, Kotnik 1,45, Mladince: Svetličič 1,30.

V daljšino so skakali precej pravnega kore, kar drugič ni moglo odrv na parketi. Najdaljši skok je imel pri mladinci Zagar — 6,05. Zagar se bo z marljivo vadbom lahko razvil v dobrega atleta. Pri mladincih pa je bila najboljša Svetličičeva z 3,98 m.

Teško medicinke so zaradi prekratke telovadnice metali samo z mesta. Pri moških je bil najboljši Dolenc 16,10 m, pri ženskih pa Knafličeva s 8,91 m.

Če bodo naši atleti še naprej pridno vadili, lahko upamo letos na lepe uspehe. Škoda le, da nimamo tekalšč in ostalih naprav.

Prvi letošnji nastop atletov bo zadnje nedelje meseca v Novi Gorici za prvenstvo Slovenije v zraslu. Za ta nastop se atleti tekači še posebno pripravljajo. Udeležba na tem tekmovalcu pa je odvisna od finančnih sredstev.

ODBOJKARJEM SE POZNA ZIMSKI TRENING

Letos so tudi odbojkarji v Novem mestu zgodaj začeli v telovadnici z zimskimi treningi. To se jim je poznalo še na prvih tekmah, ki so vse izvedene za lepe uspehe. Tako so med nedavnimi članice v Karlovcu z lahkoto premagale svoje nasprotnice. Prav gotovo bi zmagali tudi člani, vendar pa so zaradi popolnoma neopsebnosti sodnika (kar so priznali tudi domačini) predčasno zapustili tekmovalnico. To korak naših odbojkarjev svedra ni bil na mestu, kar jim moramo zameriti, saj se je dostikrat nam ostali tudi v težjih primerih »fajre«.

Zadnje nedeljo so se naše igralke kar na svojo pest odpevale v Ljubljano igrati z najboljšimi ljubljanskimi igralkami. Tudi to ni pravilno, čeprav so zmazale nad odlično igralkami Železnikarja. Prva igra se je zaključila s 3:2 v korist Novomeščanke, v dveh setih pa so ljubljanske igralke pomnožile svoje vrste z najboljšimi igralkami iz zveznega razreda. Pri novomeški ekipi se je odlikovala z dobrimi udarci Knafličeva. Po tekmi se bil odigran še en set s prvimi mečurci Železnikarja, ki se je tudi uspešno končal s Novomeščanko z rezultatom 15:14.

Kako koristna je športnikom zimska vadba v telovadnici, so gornji uspehi nedvomno potrdili. J. G.

RAZMAH NAMIZNEGA TENISA

Za namizni tenis je med mladino Novoga mesta precej zanimanja. Škoda le, da se teško dobijo žogice, ki so tudi precej drage. V marcu sta bila odigrana v Domu JLA dve prijateljski turnirja za lepe uspehe s srednji šoli v JLA. Prvi dvojni so zaključili igralci Doma JLA s rezultatom 8:2, povratni dvojni, ki je bil v nedeljo, dne 16. marca, pa je dal neodločen rezultat 9:9. Dvojni je gledalo blizu 50 ljudi.

SAH V GRADACU

V nedeljo 9. marca so se gradski mladinci pomerili z mladinci iz deškega vzgojalnega šaha Vaske mladince so gojenci premagali z visokim rezultatom 10:1. Za vsake mladince je edino točko pridobil dijak Albin Jakše.

ALOJZ LUKANC — PRVAK KOČEVAJA

Pred kratkim je bil končan turnir za prvenstvo šahovskega kluba Kočevje, katerega se je udeležilo 16 najboljših igralcev. Zmagal je Alojz Lukanc s 12 in pol točkami, sledi mu Klarica in Beljan s 12, Vovk in Šafer s 10, Podpečan in Ročan s 8 in pol točkami itd.

OBCNI ZBOR »PARTIZAN« V KOČEVJU

14. marca je bil v Kočevju občni zbor telesnovogojnega društva »Partizani«. Ob navzočnosti predstavnikov oblasti, množičnih organizacij in velikega števila aktivnega članstva so bila prebrana poročila o delu v preteklem letu in pregledani predlogi za leto 1952. Za pred občinim zborom je bilo več sestankov med telovadnim društvom in drugimi športnimi organizacijami, na katerih so se dogovorili za združitve TD Kočevja s športnim društvom »Triglavi« in Smečarskim klubom. Sprejet je bil društveni koledar novega društva »Partizani«, finančni proračun itd. Vse delo bo usmerjeno po navodilih pisma CK KPJ Razveseljiva je bila vest zastopnikov Mestnega komiteja mladine, da bo mladina Kočevja nudila »Partizanu« vse potrebno pomoč in s njim vsestransko sodelovala. Upamo, da je v resnici prišlo do predložitve v fiskalturnem življenju mesta Kočevja. V novem odboru so znani fizkulturi in politični delavci in zato upravičeno pričakujemo, da se bo delo društva hitro in močno razvijalo. -ko-

Iz življenja pionirjev v Podzemlju

Pionirska organizacija nižje gimnazije v Podzemlju se v letošnjem šolskem letu reorganizirala tako da je postala v pravem pomenu izvensolska organizacija, ki propaga med šolsko mladino šport in prijetno razvedrilno. Zadnji pionirski sestanki, ki je bil pred dnevi, je za pokazal, da dijaki nižje gimnazije klub prizadavajo, da bi se v organizacijskem pogledu osamosvojili, še vedno potrebujejo pomoči svojega učiteljskega kadra, pa jim podzemeljsko učiteljsko ne odre, ampak se veseli vsake pobude za poživljenje kulturno-prosvetnega dela pionirjev in jim tovariško pomaga pri napredku. Tako ima zdaj pionirski odred »Ljubla Serčarja« v Podzemlju kar štiri krožke, v katerih sodelujejo pionirji po svojem zanimanju za to ali ono skupino. Prvi sklop in pionirsko folklorno skupino vodi ravnatelj gimnazije Lojze Zupanci; ta skupina se pripravlja na filmsko anemiranje »Pomlad v Beli krajini«. Pionirsko dramsko skupino vodi učiteljica Ev. Anca Kure; ki s sodelovanjem tov. Stane Selana pripravila uprizoritev mladinske igre »Mačeha in pastorka«.

CE SE NE VESTE...

Vendar pa izvršeno dejanje zanjo ni imelo uspeha: njena tekmica je ostala nepokodovana, dobim je njen ljubimec našel smrt pod razbitinami vagonov. Drag pogreb. Kakor poročajo iz Londona, so znašali stroški pogroba za umrlega kralja 58.000 funtov sterlingov, to je približno 48 milijonov in 730.000 din. Otok Helgoland spet nemški. Po številnih intervencijah zapadonemške vlade in bivših prebivalcev severnomorskega otoka Helgoland samih so se angleške oblasti končno odločile, da vrnejo Nemčiji ta otok, ki se ga od konca vojne na do pred kratkim uporabljali kot aršev za vrste svojih bombnikov. 1. marca je zapadonemška vlada spet prevzela upravo tega otoka. Nad pol milijarde prometa je imela najkmečka delovna zadruga »Edvard Kardelj« v Galiniku, njen čisti dobiček pa je znašal nad 36 milijonov dinarjev. V Kreki bodo proizvajali mleto sol. Na v Kreki je, kakor poročajo izpodlona svoje priprave in bo začela slo mliti. Bosanske gospodinjine bodo tako v kratkem dobivale tudi drobno sol, ki je sedaj zelo pogravnata. Volkovi na Hrvaškem in v Srbiji dajejo letos tamkaškim lovem obilo dela. Na Hrvaškem so jih ubili 50, v Srbiji pa 296. Letos dobi lovec za vsakega ubitega volka 7000 din nagrade.

Slakova mati z Gorenjega vrha

Slakova mati z Gorenjega vrha pri Dobriču je rodila deset otrok. Kakor večina kmečkih mater je bila tudi ona ne samo pobožna, temveč tudi globoko verná. Ze v prvi svetovni vojni jo je zadela težak udarec, ko ji je tik pred koncem vojne padel sin sedmoletec Tone. Ko pa je bil 15. novembra 1935, joša prvič aretiran kot komunist, njen mož, uradnik OUZ, se je začel nje križev pot. Potem, ko je Joža osedel leto dni roblje v Sremski Mitrovici, je bil še večkrat zaprt. Najhuje je bilo 1940. leta, ko so pri hišni preiskavi našli dobrniški orožniki več kilogramov letakov in razne literature, ki je obsojila takratna protiljudske režime. Kot razbojnika so pejalni orožniki uklenjenega Jožeta iz Dobriča v Novo mesto. Ko je šla mati naslednji dan v cerkev, se je pred cerkvenimi vrati srečala z gospodom kaplanom Jožetom Pečetom. Umaknila se mu je, da bi lahko vstopil v cerkev in materi pred nosom z svo močjo zaloputnil cerkvena vrata. Od takrat naprej je preprosta ženica gledala svet s družinskimi očmi.

Ko je v juliju 1941. leta odšel Jože v partizane in je bila mati ključana na karabinjsko postajo, ni šla tja več tista tiha, boječa kmečka ženica, pač pa ponosna slovenska mati, taka — kakršne so bile v svojem trpljenju vse naše zavedne kmečke matere. V temnih letih so neredokrat kričali belogardiisti in izdajalci nad njo. Ko je belogardiisti Kovarje z Vrha pri Mirni počel kričati nad njo: »Kje pa imate tista vašá dca prasca!«, mu mati sploh ni odgovorila. Vpravljala se je in zločinu obrnila hrbet. Ko so kradli premoženje njenih otrok, ni jokala, pač pa je rekla belogardiistom: »Za hvalite bogá da sem vredila otroke, ki so s svojo pridnostjo spravili skupaj to, da danes lahko pohirajo...« 26. februarja 1943 je v Dolenji Strazi padel Jože. Ko je koncem septembra 1945. leta izvedela še za smrt Lojzeta, ni prenela hude izgube. 30. septembra 1945 je nagloma umrla. Slakovi materi, oni izmed desetstoderih slovenskih partizanskih mater alaven spomin!

PRVA KNJIŽNA ZBIRKA »KMEČKE KNJIGE«

Za zanimiv inemom Praševca in Mohorjeve knjižnice se je letos pridružilo tudi ime založbe »Kmečke knjige«, ki je pripravila letos prvi obširnejši zbirko knjig, ki predstavljajo zanimajo podeželske bralece. Te dni smo dobili v roke napovedane »Gospodinjine« in »Vreža mladih hvalci«, delo dr. Marijana Pavšica. »Kaj so videli kmetijski strokovnjaki po svetu«, »Dvoje povesti« Ivana Tavčarja in »Kmečki koledar za prestopno leto 1952«.

Kotiček za gospodinj

Močnikova juha. Za močnikovo juho zganemo najprej močnik in sicer tak, da napravimo v kupku jamico, v katero ubijemo jajca. Po potrebi prilijemo tudi nekoliko vode. Potem vse skupaj hitro bremenamo, da dobimo svaške. Da ne ostane med svažki, je preveč moko, moramo močnik pred uporabo presijati na sito. Tako pripravljeno močnik stresamo na razbeljeno mast, kjer ga med neprestanim mešanjem počasi prizmimo toliko časa, da gredo svažki lepo narazen. Ko je močnik sprazen, ga zalijemo s kostno juho in pustimo, da prevre. Jed nato po potrebi še enkrat zabelimo in postavimo na mizo.

Krompirjevi cvrtli roglički. Iz navadnega krompirjevega testa kateremu smo primesali eno jajce in malo preseneke masla, napravimo male rogličke, jih pomakamo v raztopeno jajce, pomesimo v vrodo ali mlekom, jih povajamo v drobitnicah in ocvremo kakor meso.

Pred 67 leti...

Domače vesti v »Dolenjskih Novicah« — 15. II. 1885. leta

V Crnomlju so ustanovili posojilnico z omejeno zavezo: ondoli jim je sl. e. kr. okrožna sodinja v Rudolfu imela registrirano pravo. Čista čez Gorjanec so preločila, zato bodo treba 30.000 gld. Letos se bo v t. namen dobilo 10.000 gld. Za popravilo Savskih bregov pa bodo dovolil državni zbor 50.000 gld. Nesreče. Iz Semiča se poročá: Dne 20. jan. podal se je 19-letni Matija Malnerič iz Kašče v svoj vinograd hva z ročnimi semi prepeljati nekoliko pionirjev, ki so se jim jih je kakih 200, a ko hoče navzdol, in sicer s tako silo, da je mrtev obeljal na mestu. — Iz St. Ruprta pa se nam poročá, da je isti dan v gozdu Zabuška sekalo več oseb drva. Podrli so precej debel hrast, kateremu se je pri padanju ena veja odlomila in za nekoliko časa v neki bujki obitčala, potem porušila še, ter pala Antonu Suhebu iz Vrha s tako močjo na glavo, da ga je ubila. Surovoost in nesreča. Na Vahti na Gorjančih se ob sejmih vedno veliko ljudi z živino ustavi, da se odpočije in napoji. Tako je tudi o pretečenem Metliškem sejmu posestnik Mišjak iz Rajnuš, Smibelske fare, svojo kravo tam v hlev postavil. — Ko drugi z živino tje pridejo, ga hlapec odganja, rekoč, naj drugim prostor naredi. Ker Mišjak brani kravo iz hleva gnati, in trdi, kdor prej pride, ima prvo pravico, zrabil hlapec v jezi menda vago od voza in ga vdril po glavi tako nesrečno, da se takoj omamljen na tla zgrudi. — Peljali so ga takoj domu, ali že na potu je revež umrl. — Večkrat se kaj enacega zgodi; kdor je nagle jeze, naj

Dve, tri ob oncu tedna

»Gospa, vaš sin že menda deset let študira medicino, kajne?«

»Da, veste, ljudje imajo do starihših zdravnikov večje zaupanje...«

Janez Popotni nekemu znancu: »Ali veš, kako je dandanes v Sovjetski zvezi?«

Znavec: »?«

Janez: »Tako kakor v tramvaju! Eni sede, drugi še stoje, vsi se pa tresajo.«

Šef neke pisarne v Crnomlju: »O, dobro jutro, Katica, če nikoli nisi tako zgodaj zamudila!«